

Stop met al die royale regelingen voor politici en overheidssdienaren.

foto: ©js

Belgische overheid heeft herstructure- ring nodig

COMMENTAAR - 17/03/2023 [Paul Becue](#) - Leestijd 9 minuten ☆ ♥ 2

Recent dreigde het ratingbureau Fitch om de rating van België, die nu 'AA-' is, te verlagen. Oorzaak is het grote begrotingsdeficit dat dit jaar vijf procent van het bruto binnenlands product (bbp) kan bedragen. Dit betekent, naast de renteverhoging door de centrale banken, nog een duurdere

schuldfinanciering als gevolg van het hoger risicoprofiel voor ons land. Dit zal zeker pijn doen met een schuld, die eind 2023 110 procent van het bbp kan bedragen en alleen maar toeneemt. We weten allemaal dat de bron in Franstalig België ligt.

In België zijn er twee opties:

Ofwel de belastingen verhogen, en dan denkt men nu (onder druk van de PS) vooral aan het vermogen omdat de lonen reeds overdreven belast zijn. De belastingdruk is bij de hoogste van Europa. Vandaar het voorstel van de huidige kleine belastinghervorming, die een taxshift inhoudt ten voordele van arbeid.

Ofwel de uitgaven reduceren. Dit komt praktisch nooit aan bod, maar deze zijn ons inziens gemakkelijk te besparen. Men moet enkel de moed hebben, en de partijen moeten daartoe bereid zijn. Daarbij zijn de overheidsvakbonden ook niet soepel. De overheidssector in het algemeen, ook in Vlaanderen, zou toch eens in eigen boezem mogen kijken.

Gebrekkige moraal

De overheid legt zich zelf graag in de watten. Recent was er het verrassende nieuws dat de ex-voorzitters van de Kamer van Volksvertegenwoordigers een uittredingsvergoeding tot 6.000 euro konden genieten, terwijl ze reeds over een royaal pensioen van maximum 7.800 euro bruto per maand beschikten.

Het staat los van de betrokken personen, maar wijst toch op een bedenkelijk systeem. Daardoor werd de wet-Wyninckx van eind jaren '70 doelbewust omzeild.

In de privésector kent men slechts een maximum pensioen van 2.500 tot 3.000 euro, alhoewel men daar misschien harder en meer gewerkt heeft. Bij de overheid heeft men geen extralegaal pensioen, maar dit is bij veel bedrijven in de privésector ook geen verworven recht. Men kan zich afvragen of het beroep van Kamervoorzitter echt zo zwaar is: een politieke partij plaatst je er, en als je het twee jaar gedaan heb je recht op de toeslag na je actieve carrière.

‘ Het is oneigenlijk gebruik van een regeling bestemd voor mensen die pech hebben gehad, alhoewel Leemans en consoorten blijkbaar wel binnen de legaliteit blijven ’

Ook de vakbond liet zich van zijn beste kant zien. Voorzitter Leemans van het ACV vindt dat hij er op 62 jaar mee mag stoppen. Maar hij laat zich eerst ontslaan, om dan via de gunstige regeling van het brugpensioen tot zijn 66-67 jaar van zijn hoge wedde te kunnen genieten. En hij is blijkbaar niet alleen. Het is oneigenlijk gebruik van een regeling bestemd voor mensen die pech hebben gehad, alhoewel Leemans en consoorten blijkbaar wel binnen de legaliteit blijven.

Dit bestaat op alle vlakken van de overheidsadministratie. Een klokkenluider die op dubieuze praktijken valt, kan een klacht neerleggen, maar je kan raden dat de relatie met de werkgever dan verzuurd is. Je kan het bedrijf ook verlaten, en dan een procedure beginnen voor de arbeidsrechtbank, maar dat kost veel geld en energie waarbij de uitkomst onzeker is.

Particratie

Een particratie is een regeringsvorm waarin de politieke partijen de primaire basis van de macht vormen. Deze benaming kwam in België op vanaf 1960, toen politieke partijen een steeds grotere invloed kregen, niet alleen op de politieke besluitvorming maar ook in de samenleving en haar instituties als geheel.

Het middel waarmee partijen hun macht verspreiden zijn de politieke benoemingen. Alle topfuncties worden meestal politiek vastgelegd, waarbij de competentie van de benoemde niet steeds doorslaggevend is. Het is bijna twintig jaar geleden dat met de Copernicus-strategie van toenmalig minister Luc Van den Bossche moeilijke examens werd uitgeschreven voor de topfuncties. Maar we hebben zelf ondervonden dat als je slaagde, je er niet aan te pas kwam om twee redenen: je was Vlaming (cf. 50/50 pariteitsgrens met Franstaligen), of je kreeg niet de nodige politieke ondersteuning. Maar zo hebben de politieke partijen overal hun tentakels binnen de overheid. CD&V heeft nu nog maar amper tien procent van de stemmen, maar via het ambtenarenapparaat heeft ze nog veel invloed. Tenminste, als je de partij trouw bent gebleven.

‘ De achterliggende reden was dat de partijen zo niet beïnvloed konden worden door financiële sponsors, maar dat is reeds lang achterhaald ’

De klassieke partijen houden dit systeem in stand. Ze kunnen zo, indien nodig, hun leden een appeltje voor de dorst geven. Daarnaast beschikken ze nog over een forse dotatie door de Kamer voor hun financiering. De achterliggende reden was dat de partijen zo niet beïnvloed konden worden door financiële sponsors, maar dat is reeds lang achterhaald.

Kabinetten en chauffeurs

Politici beschikken elk over een soort persoonlijke hofhouding via de kabinetten. Deze zijn zeer groot in vergelijking met het buitenland. In Vlaanderen probeert men ze wel te beperken tot 50 kabinetsleden, maar bij de Franstaligen zijn ze dubbel zo groot.

Tal van politici beschikken eveneens over een persoonlijke chauffeur in hun openbare functie. Het gaat dan om ministers op alle niveaus, kabinetschefs, topambtenaren, schepenen van een grote stad, enzovoort. Als men de optelsom zou maken komt men waarschijnlijk aan een behoorlijk groot getal. Voor toppolitici kan dit nodig zijn, maar voor velen is het sterk overdreven en meer een statussymbool dat niet meer van deze tijd is. Men zou er korte metten mee moeten maken.

Gebrekkige controle

De ondoorzichtige regelgeving, die trouwens versterkt wordt door het Belgische communautaire labyrint, draagt ook bij tot de wantoestanden. Daaraan gekoppeld zijn de controlemechanismen eveneens gebrekkig: instellingen zoals het Rekenhof kunnen met hun beperkte mankracht niet alles doen, en schieten daardoor tekort. De regelgeving bemoeilijkt hun taak. Maar in welke mate is het Rekenhof echt onafhankelijk: hebben de politieke partijen daar ook geen vat op?

Business process reengineering (BPR)

We wezen reeds op het feit dat men bij de Nationale Bank van België (NBB) nog steeds veel goedbetaalde directieleden kent, alhoewel er minder taken en verantwoordelijkheden zijn als gevolg van de Europese monetaire unie. Er is nog steeds de uitgebreide regentenraad van 21 man, waarin de belangengroepen (werkgevers en vakbonden) vertegenwoordigd zijn, naast enkele politiek benoemden.

Binnen de NBB bestaan er studiediensten voor de macro-economie en voor de micro-economie. Daarnaast is er ook nog het Planbureau. Waarom brengt men al die studiediensten niet samen? Het verhoogt de efficiëntie en men kan mankracht en dure kaderleden besparen...

Men zou dus systematisch binnen de overheidsdiensten de diverse bedrijfsprocessen moeten onder de loep nemen, en deze vereenvoudigen (*business process reengineering*). Van Den Bossche lanceerde dit idee twintig jaar geleden, maar het kwam niet echt van de grond. Dit gaat verder dan de pure digitalisering. Het zou veel taken overbodig maken en de ambtenaren ontlasten, zodat ze niet hoeven te staken tegen de hoge werkdruk. Alhoewel dit laatste wel relatief is — heeft men daar al serieus onderzoek naar gedaan? België heeft reeds een zware overheidssector in vergelijking met andere landen.

Staatshervorming

Een staatshervorming is nodig omdat Vlamingen en Franstaligen erg van elkaar verschillen, en behoefte hebben aan een eigen beleid zoals op het vlak van de arbeidsmarkt. Het moet ook tot homogene bevoegdheden leiden: zo is het in de gezondheidszorg erg inefficiënt dat de preventie regionaal is, terwijl de curatieve zorg (hospitalen) nog steeds federale materie is. De financiële toestand van de hospitalen vraagt een andere invalshoek.

Door een grotere autonomie aan de regio's en een splitsing van de sociale zekerheid moeten de Franstaligen tot meer financiële responsabiliteit komen. Anders gaat het daar nooit veranderen.

Herstructurering

Maar zelfs buiten de staatshervorming moet er grondig geherstructureerd worden. Ook op zuiver Vlaams vlak. Men spreekt er al lang over dat de provincies afgeschaft moeten worden, maar ze zijn er nog steeds. Nochtans

zijn ze door de invoering van de gewesten en gemeenschappen voor een stuk overbodig geworden. Het verhinderde niet dat er in Antwerpen een nieuw duur provinciegebouw kwam.

Ook de senaat staat reeds lang op de wip. Hij werd hervormd, maar is blijkbaar nog nuttelozer geworden. Wat is de toegevoegde waarde ervan, buiten het feit dat er nog senatoren zijn?

Daarnaast zijn er volgens ons nog veel instellingen, commissies en andere organen die in het verleden hun nut bewezen hebben, maar nu achterhaald zijn. Het kunnen er zo veel zijn, dat niemand nog het bos door de bomen kan zien.

Dat men echter oppast met het Franstalige voorstel van vier gewesten: het zal de wildgroei van publieke functies zeker niet doen afremmen, wat ze ook mogen verklaren!

Vlaanderen

Vlaanderen heeft veel autonomie verworven, maar de administratie loopt ook niet steeds vlekkeloos. Onlangs maakte Vlaanderen eindelijk een inventaris van de subsidies, waaruit bleek dat ze 17,8 miljard euro bedragen voor 29.000 organisaties. Het maakt een derde van de Vlaamse begroting uit! De grootste slokkoppen dateren zelfs uit de negentiende eeuw. Is dit niet te veel van het goede? Hoe kan men dit ooit controleren? We zijn zeker dat velen er geen recht meer op hebben, of het echt niet (meer) nodig hebben. Subsidies zouden slechts een tijdelijke ondersteuning mogen zijn, of een sociaal doel dienen.

‘ Begrijpelijk dat de werkgelegenheidsgraad bij de Franstaligen laag blijft ’

We zijn er echter van overtuigd dat Vlaanderen het beter doet dan de twee andere regio's. Onlangs kwam uit dat de sanctie voor 'vrijwillige werkloosheid' tussen 2017 en het eerste semester van 2022 als volgt was in België: 45 Walen door Forem, 1 (symbolische) Brusselaar door Actiris en 1.086 Vlamingen door VDAB. In feite is het Vlaamse cijfer nog te laag. Begrijpelijk dat de werkgelegenheidsgraad bij de Franstaligen laag blijft.

Hervormingen

We hebben reeds dikwijls gezegd dat België nood heeft aan diepgaande hervormingen. Als men niets doet worden de pensioenen onbetaalbaar: laat men eerst beginnen bij die extreem hoge pensioenen binnen de overheid. Ook de arbeidsmarkt, samen met de werkloosheidsvergoedingen, moet aangepakt worden gelet op de krappe arbeidsmarkt en het groeiend aantal knelpuntberoepen.

Een grondige fiscale hervorming zou tot meer eenvoud en transparantie moeten leiden, in een taal die voor iedereen verstaanbaar is. Als men allerlei fiscale uitzonderingen en vrijstellingen afschaft, zullen de belastingen omlaag kunnen gaan. Vooral als men eindelijk eens werk maakt van de hierboven vermelde hervormingen.

Conclusie

Als men eens serieus werk zou maken van een grondige doorlichting van de overheid, kan men reeds veel besparen. Een privébedrijf zou reeds lang failliet zijn geweest als gevolg van de huidige immobilisatie. Mensen houden niet van verandering, maar men moet er geleidelijk aan beginnen.

We maken ons geen illusies dat alles gerealiseerd zal worden, maar stap voor stap kan men toch wat bereiken. Het vergt enkel moed van de politieke partijen.

PAUL BECUE

Paul Becue is lic. Rechten, TEW en Diplomatieke Wetenschappen. Hij heeft een lange ervaring in de financiële sector. Zijn boeken over kredietverzekering gelden als de referentie. Hij is algemeen voorzitter van de Vereniging Vlaamse Academics (VVA) en voorzitter OVV.